

DE VLUCHT Ludo Laagland

Aflevering 13

Maar ook nooit in mijn leven heb ik de tijd zo langzaam weten verlopen als in de citadel van Diest. Ik zat er maar te zitten, bang te luisteren en nu en dan eens door dat gat in mijn celvenster te kijken. Naar een vogel in een struik of in een boom of naar steeds dezelfde schoolkinderen. Mijn krant had ik wel tien maal uitgelezen en de bakstenen van mijn celmuren al even zo veel keren geteld.

Doorgaans was er geen bewaking in de gang. Dan konden wij langs het verluchtingsgat boven onze celdeur een praatje slaan met een buur. Wij konden elkaar goed verstaan. Als wij aan het einde van de lange gang stappen hoorden, legden wij “de hoorn” neer. Wij zaten dan met ingehouden adem te wachten op wat er gebeuren ging. Want dag en nacht leefden wij in de vreze des Heren Weerstanders.

Op een voormiddag bracht de werkvrouw (en ditmaal niet clandestien) een versgebakken “gateau” uit een Diesterse patisserie. Een gebak, zo groot als een klein kruiwagenwiel, en waarop in crème au beurre mijn voornaam stond geschreven. Ik dacht dat ik droomde. Vergat zelfs te vragen welke edelmoedige filantroop hier de afzender van was. Midden in mijn cel stond ik met het geschenk in mijn handen, als een jonge vader met zijn eerstgeborene. Ik wou er dadelijk mijn tanden inzetten, maar meende mij plots te herinneren eens ergens gelezen te hebben dat het voor een uitgehongerde levensgevaarlijk is met al te grote gulzigheid aan zo’n smulpartij te beginnen. Dus brak ik er om het half uur een klein stukje af – zo kon het feest langer duren – en zag ik ’s anderendaags in de waszaal ook nog de kans een stuk aan Rik en aan mijn andere buur te geven. Wat mij nog restte, bewaarde ik in de koelkast, d.w.z. op de vloer onder een stuk krant in de hoek van mijn cel.

Maar ’s nachts was het weer een heel ander feest. Rond 11 uur hoorden wij de vier beulen luidruchtig de gang binnenvallen en roepen: “Waar zit die Gestapo uit Messelbroek?!”

Het was Joz. Mattheus, een jonge eenvoudige kerel, gehuwd en vader van een kind, die omwille van den brode onder de bezetting bij de Vlaamse Wacht was gegaan. Hij zat in cel 10 ongeveer halfweg de gang, zodat wij goed konden horen wat er gebeurde en er gezegd werd. Het verhoor ging over een moord onder de oorlog op een Engelsgezinde smokkelaar in Testelt. Een jonge V.N.V.er uit Zichem, alhoewel niet bij zaak betrokken, werd ervan beschuldigd die moord gepleegd te hebben. Hij had naar het schijnt nogal veel succes bij het vrouwvolk en moest daarom door zijn rivalen, toevallig verzetslieden, toevallig uitgeschakeld worden. Maar men vond geen getuigen tegen hem. Dus werd Joz. Mattheus verplicht te bekennen dat hij de “dader”

gezien had, toen deze, gezeten in een auto, op weg was naar de woning van het slachtoffer. De Vlaamse wachter had hem echter niet gezien; bijgevolg ontkende hij. Dat was nu echter niet wat zijn beulen wensten te horen. Zij zouden hem wel klein krijgen. Wacht maar.

Verschillende nachten na elkaar keerden zij terug en hervatten zij de ondervraging met de gebruikelijke brutaliteiten. Het was voor ons, toehoorders, erger dan een luchtbombardement. Het gehuil en het gekerm van de gefolterde sneed ons door hart en ziel.

Uiteindelijk ging hij door de knieën en ondertekende hij een document, door iemand anders opgesteld, waarin hij inderdaad verklaarde de V.N.V.'er gezien te hebben als mogelijke dader van de moord.

Toen was het voor de arme Mattheus echter nog niet afgelopen. Uit vrees dat hij zijn onder dwang getekende verklaring zou herroepen, zijn ze hem nachten achter elkaar verder komen folteren. Hij werd ons tussendoor getoond en zijn beulen zeiden dat zijn lot ook ons te wachten stond. Zijn gelaat zat vol gestold bloed en zijn ene oor was half afgerukt. Een van de twee “boksers” ging voor hem staan en grijnsde hem toe: “De doodskleur staat al op uw bakkes, ge moet kapot!”

En inderdaad: 's anderendaags lieten zij hem naar een ziekenhuis in Luik overbrengen. Daar is hij een paar dagen nadien gestorven. “Aan de gevolgen van een zware verkoudheid en een hartcollaps”, zoals de geneesheren officieel verklaarden.

Nooit in mijn leven heb ik een mens op een dergelijke manier horen huilen, nooit iemand zó om erbarmen horen smeken en op zijn moeder roepen als deze in doodsangst verkerende man.

Nooit in mijn leven heb ik een mens gezien, zó toegetakeld en gefolterd als deze volksjongen, die tot het uiterste poogde een onschuldige te redden. Aan heel zijn lichaam, van onder zijn hoofdhaar tot onder zijn voeten was er geen halve vierkante centimeter normale vleeskleur nog te zien. Zijn ogen waren onzichtbaar geslagen, zijn kleren verscheurd... zijn vlees verhakkeld... Hij was één grote grauwe wonde. Ik was er dagen van onder de indruk. Deze vier onmenssen hadden mij getoond hoe de God-mens op Golgotha er werkelijk moet hebben uitgezien.

Denk nochtans niet dat de hel voor ons nu voorbij was. De “goede” Belgen bleven hier hun nachtelijke verhoren verder zetten, op dezelfde manier als voorheen. Slapen konden wij allang niet meer. Wij lagen uren aan één stuk, met open ogen en oren, en met wit beslagen tong van de schrik, op onze strozakken. Tot de hanen begonnen te kraaien en de nachtploeg, moe van het vaderlandse werk, het afstapte.

Op een nacht – de beulen hadden die avond verstek laten gaan – kwamen twee weerstanders van wacht mij van mijn strozak halen en namen mij mee naar hun

wachtlokaal nabij de ingang van de citadel, samen met nog een gevangen schoenmaker uit Ham.

Wij moesten op de knieën gaan zitten (ik met mijn knieën in mijn holleblokken) op enkele centimeters van de brandende buiskachel in het midden van het lokaal.

Tegen de muren stond een viertal dubbelbedden, waarop Witte Brigade-mannen naast hun geweer lui te liggen lagen. Aan een tafel zat nog een drietal te kaarten.

De bedgasten begonnen ons dadelijk uit te lachen en te beschimpen:

-“Hei, schoon mannekes, met uw stoppelbaard, kunde gij u niet scheren? ’t Is niet omdat Staf De Clerck een baard had, dat gij de uwe moogt laten groeien!”

wordt vervolgd